

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

Statistički poslovni registar za 2015.

Organizacijska jedinica: Služba statističkog poslovnog registra
Priredila: Zrinka Pavlović

svibanj 2020

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Statistički poslovni registar (u nastavku teksta: SPR) jest potpuna, opsežna, strukturirana i redovito ažurirana baza podataka o pravnim i statističkim jedinicama koje su uključene u proizvodnju roba i usluga. SPR osigurava okvir za provedbu statističkih istraživanja, statističkih analiza populacije poslovnih subjekata, izradu statistike poslovne demografije, uspostavu veza s administrativnim izvorima podataka te za identifikaciju i kreiranje statističkih jedinica.

Sadržava podatke o pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost (obrtnici i slobodna zanimanja) i doprinose BDP-u.

Kompilira se podacima iz administrativnih i statističkih izvora. Administrativni izvori iz kojih se podaci preuzimaju jesu Registar poslovnih subjekata, Središnji obrtni registar, Registar poreznih obveznika, Sudski registar, Središnje klirinško depozitarno društvo d. d., Financijska agencija i dr. Kao statistički izvor podataka koristi se Europski registar grupa poduzeća te statistička istraživanja Državnog zavoda za statistiku.

Vrste jedinica koje se registriraju u SPR-u jesu: pravne jedinice, poduzeća, lokalne jedinice, grupe poduzeća te nerezidentne jedinice koje su vlasnički povezane s rezidentnim jedinicama.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Uredba (EZ) br. 177/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o uspostavi zajedničkog okvira za poslovne registre u statističke svrhe i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2186/93 (SL L 61, 5. 3. 2008.)

Uredba Vijeća (EEZ) br. 696/93 od 15. ožujka 1993. o statističkim jedinicama za promatranje i analizu proizvodnog sustava unutar Zajednice (SL L 76, 30. 3. 1993.)

Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03., 75/09., 59/12. i 12/13. – pročišćeni tekst)

Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.)

- Sustav klasifikacije

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007.

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica prema ESA-i 2010.

- Koncepti i definicije

U SPR-u registriraju se sljedeće osnovne vrste jedinica: pravna jedinica, poduzeće, lokalna jedinica i grupa poduzeća.

Pravna jedinica jest administrativna jedinica koja omogućuje stvaranje statističkih jedinica te povezivanje s administrativnim bazama podataka. Pravna jedinica može biti pravna ili fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost radi ostvarivanja profita odnosno radi ostvarivanja funkcije zbog koje je osnovana. To može biti trgovačko društvo, ustanova, tijelo državne vlasti, tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruga, politička stranka ili drugi

pravno ustrojbeni oblik pravnih osoba te obrt ili slobodno zanimanje koje se registrira i obavlja djelatnost u skladu s propisima.

Podaci o pravnim jedinicama koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski brojevi (matični broj, OIB, MBS, broj obrtnice i sl.), naziv, adresa, telefon i telefaks, e-adresa, datum registracije, datum prestanka poslovanja, pravno ustrojbeni oblik, broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007., šifra sektora prema ESA-i 2010., identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada, datum priključenja grupi poduzeća; datum odvajanja od grupe poduzeća, identifikacijski brojevi rezidentnih pravnih jedinica koje kontrolira pravna jedinica ili koje kontroliraju pravnu jedinicu i dr.

Poduzeće je osnovna statistička jedinica definirana metodologijom poslovnih registara koja je u najvećem broju slučajeva jednaka pravnoj jedinici, no u specifičnim okolnostima nastaje grupiranjem pravnih jedinica. U tom slučaju poduzeće jest najmanja kombinacija pravnih jedinica koje čine organizacijsku jedinicu za proizvodnju roba i usluga te ima određenu razinu samostalnosti u donošenju odluka.

U SPR-u Državnog zavoda za statistiku poduzeće je izjednačeno s pravnom jedinicom.

Podaci o poduzećima koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj, veza prema pravnoj jedinici ili grupi pravnih jedinica, naziv, adresa, telefon i telefaks, e-adresa, datum nastanka, datum prestanka poslovanja, broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007., šifra sektora prema ESA-i 2010., identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada, datum priključenja grupi poduzeća, datum odvajanja od grupe poduzeća, šifra istraživanja u koje je jedinica uključena i dr.

Lokalna jedinica jest poduzeće ili dio poduzeća/pravne jedinice koji posluje na određenoj geografskoj lokaciji. Na toj lokaciji ili s te lokacije obavlja se jedna ili više gospodarskih djelatnosti poduzeća kojem lokalna jedinica pripada. Na toj lokaciji djelatnost obavlja barem jedna osoba, čak i u iznimnim slučajevima kad ta osoba ne radi puno radno vrijeme.

Podaci o lokalnim jedinicama koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj, veza prema poduzeću i pravnoj jedinici, redni broj u okviru pravne jedinice, naziv, adresa, telefon i telefaks, e-adresa, identifikacijski brojevi pravne jedinice i poduzeća kojem lokalna jedinica pripada, datum nastanka, datum prestanka, pretežita djelatnost na razini razreda NKD-a 2007., sporedne djelatnosti na razini razreda NKD-a 2007., oznaka, ako je djelatnost koja se obavlja u lokalnoj jedinici pomoćna djelatnost na razini poduzeća i dr.

Grupa poduzeća jest udruženje poduzeća povezanih pravnim i/ili financijskim vezama. Može imati više od jednog centra odlučivanja, posebno za politiku proizvodnje, prodaje i profita. Također može centralizirati određene aspekte financijskog upravljanja i oporezivanja. Ona čini gospodarski subjekt koji je ovlašten za odlučivanje, posebno u odnosu na jedinice koje ju čine.

Podaci o grupama poduzeća koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj (nacionalni i europski), tip grupe, naziv grupe u Hrvatskoj, adresa, telefon i telefaks, e-adresa, datum nastanka grupe u Hrvatskoj, datum prestanka poslovanja grupe u Hrvatskoj, broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra pretežite djelatnosti prema NKD-u 2007., šifre sporednih djelatnosti, ako postoje, izravni roditelj glavne pravne jedinice u Hrvatskoj, zemlja izravnog roditelja, podružnice, veze između glavne pravne jedinice i podružnica, udjeli u vlasništvu, oznaka kontrole, konsolidirani promet grupe, broj zaposlenih u grupi.

- Statističke jedinice

Statističke jedinice biraju se prema statističkim područjima.

Trenutačno se pravna jedinica upotrebljava kao zamjena za poduzeće i glavna je jedinica za koju se prikupljaju podaci.

Neka statistička istraživanja koriste se jedinicom prema vrsti djelatnosti ili lokalnom jedinicom prema vrsti djelatnosti koje se deriviraju iz pravnih ili lokalnih jedinica.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

SPR jest potpun i opsežan popis poslovnih subjekata koji su registrirani u administrativnim registrima u Hrvatskoj (rezidenti u RH). U obuhvatu se ne primjenjuje nikakav prag, nego se preuzimaju podaci o svim poslovnim subjektima dostupnima u administrativnim izvorima. Iz obuhvata su izostavljene fizičke osobe – paušalni obveznici poreza na dohodak.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Korisnici podataka SPR-a jesu interni – statistički odjeli Državnog zavoda za statistiku (Sektor poslovnih statistika i Sektor ekonomskih statistika te nekoliko istraživanja Sektora društvenih statistika) i vanjski – Eurostat, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija u dijelu Sektorske klasifikacije institucionalnih jedinica te individualni korisnici.

1.1.1 Potrebe korisnika

Sadržaj podataka SPR-a definiran je uredbom EU-a o poslovnim registrima koja predviđa osnovne pokazatelje potrebne za provedbu statističkih istraživanja i statističkih analiza.

Potrebe vanjskih korisnika zadovoljavaju se u ograničenom opsegu jer su podaci SPR-a, osim podataka o Sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica, povjerljivi i nisu dostupni vanjskim korisnicima na individualnoj razini, nego su samo agregirani tako da ne omogućuju identifikaciju pojedinih jedinica i njihovih pokazatelja poslovanja.

1.1.2 Zadovoljstvo korisnika

Zadovoljstvo korisnika mjeri se istraživanjem o zadovoljstvu korisnika.

Istraživanje je prvi put provedeno u 2013. te drugi put u 2015. Razina zadovoljstva korisnika objavljena je u rezultatima ovog istraživanja u 2015. na poveznici

http://www.dzs.hr/Hrv/international/Quality_Report/Quality_Report_Documents/Quality_Report_Satisfaction_Survey.pdf.

Interni korisnici mogu na polugodišnjim sastancima izraziti svoje mišljenje i zadovoljstvo SPR-om.

1.2. Potpunost podataka

SPR je potpuno usklađen s propisima EU-a.

1.2.1 Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.1.1 Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.1.2 Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške koje utječu na kvalitetu podataka SPR-a odnose se na pogreške obuhvata, mjerenja i obrade.

2.2.1 Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata odnose se na podobuhvat, udvostručavanje jedinica i nepravilno razvrstavanje prema NKD-u 2007.

Podobuhvat

U SPR-u pravne osobe potpuno su obuhvaćene, no u dijelu fizičkih osoba postoji manjkavost koja se ponajprije odnosi na obuhvat slobodnih zanimanja i, u vrlo maloj mjeri, na obrte.

Uzrok podobuhvata slobodnih zanimanja jest nedostatak jedinstvenoga i ažurnog registra slobodnih zanimanja jer se posebne kategorije slobodnih zanimanja registriraju u više desetaka raznih registara u sklopu profesionalnih komora, udruženja i drugih organizacija.

U nedostatku jedinstvenog registra slobodnih zanimanja upotrebljava se Registar poreznih obveznika, u kojem postoje određene manjkavosti u obilježavanju pojedinih kategorija fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost.

Obrti su u manjoj mjeri podložni podobuhvatu, i to se događa u iznimnim i rijetkim slučajevima kada se zbog određene pogreške u podacima Obrtnog registra neki obrti ne prenesu u SPR

Udvostručavanje podataka prisutno je kod slobodnih zanimanja zbog višestrukog dodjeljivanja matičnih brojeva istim nositeljima slobodnih zanimanja, pri čemu se svaki novi matični broj koji se preuzima iz administrativnog izvora smatra novom jedinicom.

U SPR-u se nastoji registrirati šifra djelatnosti koja se stvarno obavlja. Taj podatak uglavnom se pribavlja na temelju različitih statističkih istraživanja poslovnih statistika u kojima se

prikupljaju pokazatelji vezani za specifične djelatnosti (industriju, poljoprivredu, usluge, turizam, građevinarstvo i sl.) i u koje su izvještajne jedinice razvrstane na temelju registrirane djelatnosti.

Ako se registrirana djelatnost stvarno ne obavlja, izvještajne jedinice ne mogu popuniti tražene podatke i izvještavaju o obavljanju druge djelatnosti. Te informacije podloga su za potencijalnu promjenu šifre djelatnosti u SPR-u.

U drugim istraživanjima u kojima traženi podaci koji se prikupljaju nisu izravno vezani za djelatnost (npr. investicije) izvještajne jedinice često izvještavaju da je djelatnost dodijeljena u SPR-u pogrešna i navode djelatnost registriranu u Administrativnome poslovnom registru kao ispravnu, što često nije točno.

2.2.2 Stopa nadobuhvata

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.3 Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja koje se pojavljuju u SPR-u odnose se na podatke preuzete iz administrativnih izvora koji imaju lošu kvalitetu. Te pogreške ponajprije se odnose na pogreške u broju zaposlenih i prometu kada su podaci pogrešno uneseni u izvor iz kojeg se preuzimaju.

Takve pogreške kontinuirano se identificiraju usporedbom podataka iz više izvora ili uzastopnih godina, provjeravaju i ispravljaju.

2.2.4 Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo.

2.2.5 Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.6 Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.7 Pogreška obrade

Jedinice se registriraju u SPR-u s obilježjima koja su unaprijed evidentirana u administrativnim izvorima odnosno izračunavaju se određenim algoritmima pri učitavanju u SPR, npr. šifra institucionalnog sektora. U specifičnim slučajevima nastaju pogreške koje se kontinuirano provjeravaju te se ispravljaju kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.

2.2.8 Stopa imputacije

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje

2.2.9 Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.10 Stopa učinkovitosti – LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.11 Pogreška izbora modela

Nije primjenjivo.

2.3. Revizija podataka

2.3.1 Politika revizije podataka

Nije primjenjivo.

2.3.2 Praksa revizije podataka

Nije primjenjivo.

2.3.3 Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Desezoniranje se ne provodi u SPR-u.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1 Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata jest T + 10 mjeseci.

3.1.2 Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 12 mjeseci.

3.2. Vremenska određenost

3.2.1 Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

4. Dostupnost i jasnoća

Podaci se dostavljaju u agregiranom obliku na zahtjev u tiskanome i elektroničkom obliku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Podaci se ne objavljuju u publikacijama Državnog zavoda za statistiku.

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci (ljetopis i slično)

Podaci se ne objavljuju u publikacijama Državnog zavoda za statistiku.

4.3. Mrežne (on-line) baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. Popis poljoprivrede)

Podaci o razvrstavanju poslovnih subjekata prema Sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica raspoloživi su na mreži.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Dostupni su samo mikropodaci koji se odnose na Sektorsku klasifikaciju institucionalnih jedinica.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Priručnik s preporukama za poslovni registar dostupan je na internetskim stranicama Eurostata na poveznici

<http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-32-10-216-EN-C-EN.pdf>.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Nije primjenjivo za SPR.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

5.2.1 Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija jest 7.

5.2.2 Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Prekid u vremenskoj seriji može se dogoditi zbog proširenja obuhvata uključivanjem neke kategorije poslovnih subjekata koja nije bila prethodno uključena, zbog promjene u izvoru podataka odnosno promjene u nekoj od važnijih klasifikacija (NKD 2007. odnosno Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica).

Podaci o broju zaposlenih u obrtima i slobodnim zanimanjima za 2014. u određenom su razdoblju bili uvećani zbog promjene u izvoru podataka koji je uslijedio nakon ukidanja ID obrazaca. Većina podataka korigirana je u 2015. i 2016.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Troškovi izravno povezani s vođenjem SPR-a jesu:

- troškovi osoblja – šest zaposlenih osoba
- troškovi informatičkog održavanja i razvoja – 100.000 kuna na godišnjoj razini.

7.2. Opterećenje

Opterećenje izvještajnih jedinica svedeno je na najmanju moguću mjeru upotrebom administrativnih izvora. Opterećenje je prisutno samo u slučajevima kada je potrebna provjera podataka izravnim kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.